

URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/optimizaciya-posilennya-kulturnoi-prisutnosti-ukraini-v-evropi>

4. Дацків І. Б. Розвиток культурної дипломатії між Україною та Литовською республікою (кінець XX – початок XXI ст.). *Україна–Європа–Світ // Ukraine–Europe–World* : міжнародний збірник наукових праць. Сер. Історія, міжнародні відносини. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. Вип. 24. С. 72–79.

5. Дні Литви у Кам'янці-Подільському/ Посольство Литовської Республіки в Україні. URL : <http://ua.mfa.lt/popup2.php?ru=bS9tX2F>.

6. Турянця І. А. Українсько-литовські взаємини у політичній та гуманітарній сферах (1991–2011 рр.): Дис... на здобуття наукового ступеня к. істор. наук. Спец. 07.00.01. – історія України. ЛНУ ім. І. Франка. Львів, 2012. 245 с.

УДК 327

Недільський Р.Б.

*Генеральний консул України в Стамбулі,
Надзвичайний і Повноважний Посланник 2 класу*

Недільська Л.Я.

*кандидат політичних наук, перший секретар
Другого територіального департаменту
Міністерства закордонних справ України*

ГОЛОВНІ ЗАВДАННЯ ТА УСПІХИ ДИПЛОМАТИЧНОГО ФРОНТУ УКРАЇНИ ЗАТРИ МІСЯЦІ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ (КІНЕЦЬ ЛЮТОГО– ПОЧАТОК ЧЕРВНЯ 2022)

Після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну 24 лютого 2022 року перед українською дипломатією постав ряд комплексних іневідкладних завдань, зокрема: негайне інформування лідерів світових держав про те, що Україна чинить та буде чинити рішучий опір російській окупації й про успіхи Збройних сил України на полі бою, як незаперечний доказ готовності українського народу захищатися від окупантів; запровадження дієвих, комплексних санкцій проти держави-агресора аж до визнання росії державою-спонсором тероризму; забезпечення постачання до України необхідних для захисту своєї території типів зброї у достатній кількості; гарантування надання у повному обсязі консульської допомоги громадянам України, які виїхали за кордон у зв'язку з початком військових дій на території Батьківщини; організація та логістичне забезпечення доставки в Україну гуманітарної допомоги; захист світового інформаційного простору від російської пропаганди та максимальне поширення правдивої

інформації про події в Україні, у тому числі військові злочини окупантів, що вчинялися на території нашої держави.

Основні завдання зовнішньої політики України в умовах війни визначили *головні виміри «дипломатичного фронту»*, зокрема *політичний* (гарантування збереження прямого двостороннього зовнішньополітичного діалогу керівництва України з лідерами провідних держав світу з метою засудження російської агресії та максимальної ізоляції держави-агресора на міжнародній арені; надання Україні статусу держави-кандидата у члени Європейського Союзу; організація та проведення переговорів «контактних груп» України та держави агресора; визнання дій росії на території України геноцидом українського народу); *економічний* (запровадження санкцій проти росії, що суттєво обмежили б її економічні можливості, у т.ч. в галузі фінансування війни проти України; забезпечення надання Україні фінансової допомоги від міжнародних організацій та урядів іноземних держав з метою збереження платоспроможності українського уряду, в першу чергу у бюджетній сфері та в галузі виконання соціальних зобов'язань; недопущення продажу росією викрадених на тимчасово окупованих територіях України товарів, зокрема українського зерна та металу; організація законних, ефективних і безпечних торгівельних маршрутів для здійснення Україною експорту товарів в умовах війни; створення плану післявоєнної відбудови України тощо); *безпековий* (забезпечення отримання та безперервного постачання зброї до України; недопущення поширення російської дезінформації про події в Україні, протидія російській пропаганді); *гуманітарний* (збереження стабільності роботи консульської служби України в умовах війни; надання максимального сприяння громадянам України, які опинилися за кордоном через бойові дії, шляхом співпраці з урядами іноземних держав та міжнародними організаціями, у т.ч. відповідними спецустановами ООН).

Головними *успіхами української дипломатії в політичному вимірі* стало повне і беззаперечне засудження російської агресії проти України абсолютною більшістю держав світу. Зокрема, агресивну загарбницьку війну засудила 141 держава світу, які підтримали відповідну Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН від 2 березня 2022 року. Резолюція також містила безпрецедентно жорсткі формулювання, зокрема було наголошено, що світова спільнота вимагає від росії не лише припинити агресію проти України, а й здійснити деокупацію Криму та Донбасу [1].

За даними Офісу Президента України, протягом лютого – травня 2022 року Президент Володимир Зеленський виступив перед депутатами парламентів 28 країн світу, зокрема Глава української дипломатії звернувся до народних обранців Австралії, Албанії, Бельгії, Греції, Данії, Естонії, Ізраїлю, Італії, Іспанії, Ірландії, Індонезії, Кіпру, Пд.Кореї, Португалії, ФРН, Швеції, Швейцарії, Японії тощо [2].

Символічно, що одними з перших країн у парламенті яких виступив Президент України, стали стратегічні союзники та багаторічні партнери України – Сполучені Штати Америки [3] та Канада[4].

Українська дипломатія вела постійне інформування лідерів світових держав про ситуацію в Україні, у тому числі про військові злочини російських окупантів, що вчинялися на тимчасово окупованих територіях, зокрема Київської області, а також про постійні злочини проти людяності й українського народу, що підпадають від визначення «геноцид» (масові вбивства та примусові депортації з тимчасово окупованих територій України цивільного населення, у тому числі дітей; знищення об'єктів цивільної інфраструктури; **системні дії окупантів, спрямовані на створення умов, що розраховані на поступове знищення українського народу через підрив економічного потенціалу та безпеки, які виявляються в знищенні об'єктів господарської інфраструктури (пошкодження зерносховищ, перешкоджання посівній кампанії, блокада морських торговельних шляхів, руйнування електро- та газотранспортної інфраструктури) тощо.** За результатами проведеної українською дипломатією роботи, 12 квітня 2022 року Президент Сполучених Штатів Америки Джоозеф Байден назвав дії російських окупантів «геноцидом українського народу» [5], а вже станом на 28 травня 2022 року ще 5 держав світу, крім власне України, а саме Естонія, Латвія, Литва, Канада, Польща та Чехія, визнали російську агресію проти України геноцидом. Визнання дій росії в Україні геноцидом є важливим у контексті майбутнього притягнення російських військових злочинців до відповідальності за вчинені проти українського народу злочини, а також отримання постраждалими належних компенсацій.

Важливим аспектом політичного виміру дипломатичного фронту України стало забезпечення роботи й зустрічей контактних груп – української та держави-агресора (лютий 2022 року, м. Гомель (Білорусь) та березень 2022 року м. Стамбул (Турецька Республіка). Загалом, протягом досліджуваного періоду було проведено шість раундів українсько-російських переговорів, у тому числі в онлайн форматі (28 лютого, 3 березня, 7 березня, 14–16 березня, 21 березня та 29 березня 2022 року). Водночас, після деокупації території Київської області на початку квітня ц.р. та виявлення звірств російських окупантів там (міста Буча, Ірпінь, Гостомель, Ворзель та інші), переговори контактних груп призупинено. Як зазначив у цьому контексті Президент Володимир Зеленський: «...ніхто не хоче говорити з росією по одній причині. Вони нас вбивали, нас окупували, тому віри нема. Але, я вважаю, що б як не було складно, треба використовувати всі можливості» [6].

Щодо відновлення переговорів між українською і російською делегацією очільник держави зазначив, що: «росія до них не готова. Про це свідчить те, що вона продовжує випускати по українцях крилаті ракети, наступати та

обстрілювати. У таких умовах перемовини неможливі, бо це – як розмова з терористами» [6].

Економічний вимір дипломатичного фронту залишається одним із пріоритетних для українських дипломатів. Зокрема, українська сторона досягнула значних успіхів у питанні запровадження санкцій проти держави-агресора. Протягом лютого – травня 2022 року провідними державами світу (США, Великобританія, Австралія, Канада, Японія та ін., а також Європейський Союз) запровадили проти росії 6 пакетів санкцій, перший з яких було введено в дію 23 лютого 2022 року, тобто ще до початку повномасштабного вторгнення, за незаконне рішення путіна визнати тимчасово окуповані території українських Донецької та Луганської областей окремими незаконними територіальними формуваннями. Найбільш відчутними для агресора обмежувачами аспектами першого пакету санкцій стали, на нашу думку, призупинення сертифікації магістрального газопроводу «Північний потік-2», введення санкцій проти російського суверенного боргу, а також персональні санкції ЄС проти 351-го депутата російської державної думи [7].

Протягом березня – квітня, світовими державами та ЄС було прийнято ще 5 пакетів санкцій проти росії, кожен з яких містив ще більш серйозні обмеження, ніж попередній. 25 лютого 2022 року було схвалено другий пакет санкцій, що додатково містив рішення про зупинення Литвою, Латвією та Чехією оформлення Шенгенських віз росіянам, закриття неба над ЄС для перельотів російської авіації, а також передбачав введення Європейським Союзом, Великою Британією, Канадою, Японією, Австралією та Новою Зеландією персональних санкцій проти путіна.

Важливими успіхами української дипломатії стало включення до третього пакету санкцій проти росії (26 лютого 2022 року) положення про відключення окремих російських банків від SWIFT, четвертий пакет санкцій (14 березня 2022 року), включав, крім іншого, поглиблені індивідуальні санкції проти фізичних та юридичних осіб росії, а п'ятий пакет санкцій (5 квітня 2022) було посилено забороною на імпорт російського вугілля. За наполяганням української сторони, до шостого пакету санкцій (представлений Президенткою Єврокомісії Урсулою фон Дер Ляєн 4 травня 2022 року) було включено заборону на імпорт російської сирої нафти та нафтопродуктів [8].

З метою контролю за ефективністю запроваджених санкцій, з ініціативи української сторони, в травні 2022 року було створено Міжнародну робочу групу щодо санкцій проти росії (відома як «група Єрмака-Макфола»), головними завданнями якої є здійснення спостереження щодо ефективної імплементації санкцій проти держави агресора та надання рекомендацій в частині шляхів їх посилення, а також розробка спеціального механізму, який дозволить

максимально ефективно здійснити відшкодування збитків, завданих агресором. Спеціальний механізм включатиме питання створення компенсаційного фонду з якого, власне, і буде відбуватися відшкодування [9].

Найважливішим успіхом *безпекового виміру* дипломатичного фронту на сьогодні є безперервне забезпечення надходження до України необхідних типів зброї для захисту проти російської агресії. На сьогодні, унікальним моментом в історії є відновлення американської програми ленд-лізу, про що 9 травня 2022 року Президент США Дж.Байден підписав відповідний Закон. Документ, відомий як Закон про ленд-ліз про оборону демократії України від 2022 року, прискорить передачу в Україну важливого військового обладнання. Він дозволяє де-факто дарувати обладнання з положеннями, які передбачають, що країни-одержувачі виплатять їх вартість США пізніше [10].

Окремо слід відзначити створення у квітні Міжнародної консультативної групи з питань оборони України (відомої як «група Рамштайн», за назвою американської військової авіабази у ФРН, де 26 квітня 2022 року відбулося перше засідання Групи) за участі представників 40 держав, а також Міністра оборони України Олексія Резнікова [11].

Протягом квітня – травня 2022 року відбулося два засідання Групи, в ході яких обговорювали потреби України у зброї та шляхи максимального спрощення і прискорення її логістики українських збройних сил.

Станом на початок червня 2022 року Україна потребує термінового збільшення обсягів надання західними партнерами військової допомоги, що залишається одним із основних завдань дипломатичного фронту України, тому важливість запровадження описаних вище заходів важко переоцінити.

Важливим аспектом безпекового виміру української дипломатії є постійне інформування світової спільноти про злочини окупантів на тимчасово окупованих атомних електростанціях України, зокрема Запорізькій атомній електростанції (ЗАЕС). Україна постійно закликає керівництво МАГАТЕ та безпосередньо його очільника, Генерального директора Рафаеля Гроссіподвоїти зусилля з метою віднайдення шляхів якомога швидшого звільнення ЗАЕС від російських загарбників, повернення її під повний контроль України, відновлення безпеки станції, а також вироблення дієвих модальностей направлення на ЗАЕС місії міжнародних експертів під егідою МАГАТЕ/ООН [12].

Прийняття у березні 2022 року резолюції Ради керуючих МАГАТЕ від 03.03.2022 «Наслідки ситуації в Україні для ядерної безпеки, фізичної ядерної безпеки та гарантій» стало, на нашу думку, серйозним успіхом української дипломатії в галузі забезпечення ядерної безпеки, оскільки містить заклик до росії негайно припинити всі дії, здійснені на Чорнобильській атомній електростанції або спрямовані проти будь-яких інших ядерних установок в Україні, щоб українські

компетентні органи могли зберегти та негайно повернути контроль над усіма ядерними установками в межах міжнародно визнаних кодонів України [13].

Гуманітарний вимір української дипломатії був та залишається головним для України. Зокрема, протягом досліджуваного періоду, за посередництва МЗС, а також дипломатичних та консульських установ за кордоном, до України було доставлено десятки тисяч тон гуманітарної допомоги. Як приклад можна навести дані Митної служби України – лише за один день, 25 березня 2022 року, до нашої Батьківщини було доставлено 138 тисяч тон гуманітарної допомоги [14].

За ініціативи Першої Леді України Олени Зеленської, посольствами та консульствами України, було надано сприяння сотням сімей з дітками, що потребували негайного лікування від складних хвороб та поранень у переміщені їх для надання медичної допомоги до безпечних країн, зокрема Італії, Іспанії та Польщі тощо[15].

Враховуючи викладене вище, можна зробити висновок, що українська дипломатія блискуче виконала комплекс завдань, що постали перед нею через військову агресію росії проти нашої Батьківщини.

Завдяки зусиллям Глави української дипломатії Президента Володимира Зеленського та всіх українських дипломатів, вдалося досягнути повної підтримки України абсолютною більшістю держав світу, що дозволяє нам впевнено рухатися сьогодні до неминучої перемоги України у жахливій та неспровокованій війні проти нашої держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рішення Генеральної Асамблеї ООН від 2 березня 2022 року Про агресію росії проти України. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2022/3/3/unga-resolution-against-ukraine-invasion-full-text>.
2. Офіс Президента України. Промови та виступи. URL: <https://www.president.gov.ua/news/speeches>
3. Звернення Президента України Володимира Зеленського до Конгресу Сполучених Штатів Америки від 16 березня 2022 року. URL: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-pered-kong-73609>
4. Звернення Президента України Володимира Зеленського до Парламенту Канади від 15 березня 2022 року. URL: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-u-parlamen-73581>
5. Bidensaysit's «becomeclearer» that Putinis committing «genocide» in Ukraine. URL: https://edition.cnn.com/europe/live-news/ukraine-russia-putin-news-04-12-22/h_f75467f438396ed89045f479cc483c92
6. Council Regulation (EU) 2022/263 of 23 February 2022 concerning restrictive measures in response to the recognition of the non-government control led areas of the

Donetsk and Luhansk oblasts of Ukraine and the ordering of Russian armed forces into the seareas. URL: [:https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.LI.2022.042.01.0077.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A042I%3ATOC](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.LI.2022.042.01.0077.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A042I%3ATOC)

7. Russia's aggression against Ukraine: EU adopts sixth package of sanctions. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/03/russia-s-aggression-against-ukraine-eu-adopts-sixth-package-of-sanctions>

8. Презентовано план групи Єрмака-Макфола щодо посилення санкцій проти Росії. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/prezentovano-plan-grupi-ermaka-makfola-schodo-posilennya-sanktsiy-proti-rosii>

9. Конгрес США остаточно схвалив Ленд-ліз для України. URL: <https://www.euointegration.com.ua/news/2022/04/28/7138590/>

10. На базі Рамштайнрозпочалася історична зустріч щодо озброєння України. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/na-bazi-ramshtajn-rozpochalasya-istorychna-zustrich-ponad-40-krayin-shhodo-ozbroyennya-ukrayiny/>

11. Коментар Міністерства закордонних справ України щодо окупації росією Запорізької АЕС. URL: <https://mfa.gov.ua/news/komentar-mzs-shhodo-okupaciyi-rosiyeyu-zaporizkoyi-aes>

12. Резолюція Ради керуючих МАГАТЕ від 03.03.2022. URL: <https://www.iaea.org/2022/03/10/rezolyutsiya-radi-keruyuchih-magate.html>

13. За минулу добу Україна отримала рекордний обсяг гуманітарної допомоги. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/za-minulu-dobu-ukrayina-otrimala-rekordnii-obsyag-gumanitarnoyi-dopomogi-ponad-10-tisiach-tonn-784>

14. «Рятуючи кожне життя, ми рятуємо країну»: Олена Зеленська розповіла про онкохворих дітей. URL: <https://tsn.ua/lady/news/obshchestvo/ryatuyuchi-kozhne-zhittya-mi-ryatuyemo-vsya-krayinu-olena-zelenska-rozpovila-pro-onkohvorih-ditey-2025487.html>

15. Зеленський про переговори з Путіним. URL: https://lb.ua/society/2022/06/14/520042_zelenskiy_pro_peregovori_z_putinim.html#:~:text=